

Vapaa-aikapalvelut 2019

Mäntsälän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma

Kasvatus- ja sivistyslautakunta 16.4.2019

Sisällys

Mäntsälän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma.....	3
Vastuuhenkilöt ja työryhmä	3
Omat arvot ja tavoitteet.....	4
Laaja-alainen osaaminen, monilukutaito ja monipuoliset oppimisympäristöt	4
Oman alueen kulttuurikohteiden ja -kokemusten listaaminen.....	5
Taide- ja kulttuurikohteet kunnassa ja lähialueilla	5
Muistomerkit	5
Museot ja merkittävät paikat	6
Mäntsälän kylät	7
Taide- ja kulttuurielämyksiä tarjoavia toimijoita	7
Vakiintuneita kulttuurikasvatukseen liittyviä hyviä käytäntöjä	8
Kirjasto	8
Käsityökeskus	9
Pitäjäntupa	9
Kirvun Pitäjämuseo.....	9
Sepänmäen museo	10
Suunnitelma luokka-asteittain	11
1. LUOKKA	11
2. LUOKKA	11
3. LUOKKA	12
4. LUOKKA	13
5. LUOKKA	14
6. LUOKKA	15
7. LUOKKA	17
8. LUOKKA	18
9. LUOKKA	19

Mäntsälän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma

Vastuuhenkilöt ja työryhmä

Vapaa-aikapalvelut ja Opetuspalvelut

Kulttuurikasvatussuunnitelma on suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta voidaan toteuttaa kunnassa tai alueella osana opetusta. Se laaditaan ja sitä toteutetaan koulujen ja kulttuuri- ja taidealan toimijoiden yhteistyönä.

Suunnitelma pohjaa kunnan omaan kulttuuritarjontaan ja kulttuuriperintöön sekä lasten ja nuorten omaehtoiseen toimintaan. Kulttuurikasvatussuunnitelma perustuu Opetushallituksen laatimiin valtakunnallisiin Opetussuunnitelman perusteisiin.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa kulttuurikasvatussuunnitelma on kirjattuna opetussuunnitelmaa täydentävänä ja toteuttavana asiakirjana. Sen luonne on toimintaa tukeva, ei normatiivinen: Kulttuurikasvatussuunnitelma on operatiivinen ohjeistus, jonka arviointi ja kehittäminen on jatkuvaa. Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on tukea koulujen kulttuurikasvatustyötä osana opetusta. Samalla se tukee kaikkien oppilaiden yhdenvertaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Kulttuurikasvatusta koskee kaikkea opetusta, ei vain taide- ja taitoaineita, ja nivoo yhteen eri oppiaineita.

Valtakunnallisesti kulttuurikasvatussuunnitelmien nimet ja sisällöt vaihtelevat runsaasti, sillä suunnitelmista ole tehty valtakunnallista linjausta. Kulttuurikasvatussuunnitelmista voidaan käyttää myös nimeä kulttuuripolku, kulttuurikasvatusohtjelma tai kulttuurikalenteri. Lastenkulttuuripoliittisessa ohjelmaehdotuksessa (OKM 2014) kannustetaan kunnan kulttuurikasvatussuunnitelman tekemiseen, sillä sen avulla taataan kaikille lapsille ja nuorille tutustuminen oman asuinpaikan taiteeseen ja kulttuuriperintöön.

Mäntsälässä kulttuurikasvatussuunnitelmatyö on lähtenyt liikkeelle opetussuunnitelman uudistamiseen yhteydessä vuonna 2016. Kulttuurikasvatussuunnitelma helpottaa opettajan mahdollisuuksia hyödyntää kunnan laajoja kulttuuri-, museo- ja kirjastopalveluita ja sen sisällöt saavuttavat koko ikäluokan koulun sijainnista riippumatta. Kaikkia toimijoita tukevana operatiivisena suunnitelmana se edistää monipuolista tutustumista paikalliseen kulttuuriin, tukee lasten ja nuorten kulttuurista yleissivistystä, tukee kulttuuri- ja kotiseutuidentiteettiä, auttaa opettajaa hyödyntämään paikallisia kulttuurin sisältöjä ja oppimisympäristöjä.

Nykyistä suunnitelmaa ovat olleet laatimassa vapaa-aikapäällikkö Anne Kihlman, kulttuurisihteerit Tarja Kuusela, rehtori Päivi Häkkinen, kirjastopalvelujohtaja Anu Järvi-Uutela, rehtori Airi Pekkala-Mäkitalo, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, rehtori Kirsi Laine ja rehtori Marita Kivinen.

Työryhmä kokoontui vuoden 2018 aikana neljä kertaa ja vuoden 2019 aikana kaksi kertaa. Työryhmään valitut rehtorit ilmoittautuivat rehtorikokouksessa 2018 edustamaan opetuspalveluita. Kulttuurikasvatussuunnitelma ja syksyn 2019 vuosikello on annettu

lausuntokierrokselle kaikkien koulujen rehtoreille koulussa käsiteltäväksi helmi-maaliskuussa 2019.

Yhteistyössä suunnitelmaa ovat tehneet seuraavat tahot: Mäntsälän Taideyhdistys, Taitokeskus Mäntsälä, Mäntsälän Teatteri, Mäntsälä-Seura, Kirvun Pitäjänmuseo, Sirkus Sirius, Mäntsälän musiikkiopisto ja Danza Familia Academy.

Nuorisovaltuusto on antanut lausuntonsa 10.1.2019.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta on vahvistanut vuodelle 2019 vapaa-aikapalveluiden tulosalueelle kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamisen budjetin. Kulttuurikasvatussuunnitelmaan laaditaan vuosittain talousarvio ja toiminnan vuosikello vapaa-aikapalveluiden ja opetuspalveluiden yhteistyönä, jonka mukaisesti toiminta toteutetaan. Lapset ja nuoret osallistetaan vuosikellon laadintaan.

Mäntsälän kunnassa kulttuuritoimijat valitsevat vuosittain vuoden kulttuuriteeman. Opetuspalvelujen toimintakulttuurinen painopiste määritellään lukuvuosittain. Kulttuurikasvatussuunnitelma elää ajassa.

Omat arvot ja tavoitteet

Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee lapsen oikeuksien toteutumista ja lapsen oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin. Lapsen oikeuksien julistuksen mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus kulttuurielämyksiin ja itseilmaisuuksiin. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta jokainen mäntsäläläinen lapsi saa monipuolisen kattauksen taide- ja kulttuurikokemuksia koulu- ja vapaa-aikana. Kulttuurikasvatussuunnitelma kasvattaa vuosi vuodelta lapsen kulttuurikompetenssia opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Jokainen suunnitelman etapeista tukee opetussuunnitelman tavoitteita ja tarjoaa sisältöjä niin laaja-alaisiin kuin oppiainekohtaisiin tavoitteisiin.

Opetussuunnitelmassa opetuksen yleiseksi tavoitteeksi on asetettu laaja-alaisen oppimisen kehittäminen. Se on tavoite, joka yhdistää lasten ja nuorten ohjaamista ja opettamista, aina varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen asti.

Kulttuurikasvatussuunnitelman arviointia ja päivittämistä koordinoi vapaa-aikapalvelut.

Laaja-alainen osaaminen, monilukutaito ja monipuoliset oppimisympäristöt

Kulttuurikasvatussuunnitelma tukee opetussuunnitelman mukaisia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Laaja-alainen osaaminen on tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus. Se on myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alainen oppiminen käsittää niiden tietojen ja taitojen oppimista, joita tarvitaan tulevaisuudessa opiskelussa, työelämässä ja aktiivisena kansalaisena toimittaessa. Tavoitteena on ihmisenä ja kansalaisena kasvaminen.

Monilukutaito liittyy ajattelutaitoihin: kykyyn hankkia, muokata, tuottaa, esittää, arvioida ja arvottaa tietoa. Monilukutaito pohjautuu laajaan tekstikäsitteeseen ja se kattaa kaikki

erilaiset lukutaidot, esimerkiksi peruslukutaidon, kirjoitustaidon, kuvalukutaidon, maattaisen lukutaidon, medialukutaidon ja digitaalisen lukutaidon. Monilukutaito ei kuulu vain äidinkieleen vaan kaikkiin oppiaineisiin.

Monilukutaitoa harjoitellaan jatkumona koko perusopetuksen ajan, osana kaikkien oppiaineiden opiskelua.

Oppimisympäristöt ovat tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös erilaiset opiskeluvälineet, - materiaalit ja koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt, joita käytetään osana opiskelua. Laajenevat oppimisympäristöt ovat haaste mutta myös mahdollisuus koulun toimintakulttuurille.

Mäntsälän kunnan opetussuunnitelma:

<https://www.mantsala.fi/perusopetus/opetus>

Oman alueen kulttuurikohteiden ja -kokemusten listaaminen

Taide- ja kulttuurikohteet kunnassa ja lähialueilla

Muistomerkit

- Ehnroosin koulun muistomerkki 1961 prof. Heikki Varja, Ehnroosin koulun mäki. Mäntsälän ensimmäinen kansakoulu sijaitsi muistomerkin paikalla.
- Enkeli-reliefi Aino Aaltosen haudalla, Wäinö Aaltonen, hautausmaa, Pietiläisten sukuhauta.
- Hard Rock - kivi. Eurovision laulukilpailun v. 2006 voittaneessa Lordi-yhtyeessä soittavan Amenin kunniaksi pystytetty kivi Mäntsälästä louhittavaa Aurora graniittia eli migmatiittia (maailman kovinta kiveä). Ehnroosin koulun piha-alue. Amen kävi ko. kouluja vv. 1985-1991 ja kivi paljastettiin 26.6.2006.
- Hautajaisvaakuna, Mäntsälän kirkko
- Karjalan neito -patsas Karjalaan jääneiden vainajien muistoksi 1965 prof. Heikki Varja, hautausmaa
- Vaakalintu-reliefi 1997 Marianne Falk, Kansalaisopiston seinä kirkonmäellä, valmistettu Mäntsälän omasta kivistä
- Tytöt rantakivellä 1979 prof. Heikki Varja, Terveyskeskuksen pihamaa
- Talvisotaan lähdön muistolaatta 1999, Seurojentalon ulkoseinä, valmistettu Mäntsälän graniitista. Laatussa teksti: "Talvisodan 30.11.1939-13.3.1940 muistolaatta. Mäntsälän miehet lähtivät ylimääräisen kertausharjoituksen kautta talvisotaan lokakuussa 1939. Heidät sijoitettiin jalkaväkirykmentti 12:n II pataljoonaan. Talvisota kesti 105 päivää ja sodassa kaatuneita mäntsäläläisiä oli 79." Laatussa on kaiverrettu Mäntsälän rajat vuodelta 1939.
- Torppari-muistomerkki 1984 Kalle Honkanen, Sälinkään kartanon piha
- Sälinkään lasitehtaan muistokivi Järvikulmantie, Sälinkää, Kilpijärven rannalla
- Sääksjärven tulitikkutehtaiden muistomerkki. Muistomerkki on tehty Aurora -graniitista, jossa on viisi tulitikkua pystyssä kuvaten viittä Sääksjärven tulitikkutehdasta: Meistusmäessä, Nikulan talon mailla pari sataa metriä Meistumäen

tehtaasta, Purolassa koulun lähellä, Ämmänkivessä koululta kilometri Mäntsälään sekä Louhilinnan mäessä. Muistomerkki sijaitsee Louhilinnan pihalla Sääksjärvellä, Sääksjärventie 915

- Näikävuosien 1866-68 uhrien muistomerkki 1984 prof. Heikki Varja, kirkonmäki
- Rakentajien ja raivaajien muistomerkki 1985 prof. Heikki Varja, linja-autoaseman puisto. Paljastettiin Mäntsälän 400-v. juhlien yhteydessä.
- Reliefi prof. Heikki Varjan haudalla, hautausmaa
- Sankarihautojen muistomerkki 1946 Ilmari Wirkkala, hautausmaa
- Mäntsälän asekkätkijöiden muistomerkki vuosilta 1944-45. Toisessa maailmansodassa epäluottamus Suomen ja Neuvostoliiton välisen 4.9.1944 solmitun aselevon pitävyydestä johti erilaisiin vastatoimiin. Päämajan upseerit laativat suunnitelman varautumisesta laajamittaiseen sissisotaan ja sotamateriaalin varastoimiseen suojeluskuntapiireihin noin 35 000 miehelle. Mäntsälässä asekkätkijät olivat tavallisia ammatissa toimivia miehiä, jotka olivat vapautuneet rintamalta. Muistokivi on siirretty Salpalinjalta Miehikkälän museoalueelta. Muistokiven alusta ja ympärillä olevat kivilohkareet ovat Aurora graniittia. Muistomerkki sijaitsee Sääksjärvellä, Sääksjärventie 349.
- Mäntsälä - valon ja kiven kunta Kvartti, 2000 Mäntsälän eteläinen moottoritie liittymä. Mäntsälän kivistä valmistettu ympäristöteos. Kivipaadet, suunnittelu arkitehti Mikko Aho, valot Henri Juslén. Kvartin suunnittelu taiteilija Marianne Falk.
- V.1918 kaatuneitten valkoisten muistomerkki 1927 Hautausmaa
- V. 1918 kaatuneitten punaisten muistomerkki 1946 Hautausmaa
- Kolerahauta Kerämäki, n. 500 Kirkonmäeltä Sääksjärvelle päin, opasteet. Kolerahautoja myös Mäntsälän eri kylissä.
- Muistelulehto 1994 Bey Heng Hautausmaa. Muistokivet Mäntsälän graniittia.

Museot ja merkittävät paikat

- Sepänmäen museo, joka kertoo 1700-1800 luvun käsityöläisyydestä Mäntsälässä
- Alikartanon museo, joka kertoo tutkimusmatkailija Nordenskiöldin suvun historiasta 1700-1800 luvulla
- Kirvun Pitäjämuseo, joka kertoo Karjalan kirvulaisten historiasta ja museolla on paljon mm. evakkokuormissa tuotua esineistöä
- Pitäjätupa, vuonna 1854 rakennettu Vanha Pitäjätupa oli Mäntsälän ensimmäinen kunnantalo. Se on yksi Mäntsälän kirkonmäen vanhimmista ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmista rakennuksista, joka alkujaan toimi myös leikkaushuoneena piirilääkärin suorittamissa ruumiinavauksissa.
- Mäntsälän kunnantalo, vuonna 1936 käyttöön otettu kunnantalo, nykyinen kansalaisopisto. Vanhassa kunnantalossa on merkittäviä maalauksia. Taidemaalari Hannes Malisto on maalannut eteisaulan kattomaalauksen Pegasos sekä valtuustosalin seinämaalaukset "Elämän friisi". Vuodesta 1995 talossa on toiminut Mäntsälän kansalaisopisto. Kansalaisopiston logossa on käytetty eteisaulan katossa olevaa Pegasos-maalauksia.
- Mäntsälän kirjasto, Urheilutie 4

Lisätietoa Mäntsälän merkittävistä paikoista:

- *Kotiseutupolut Mäntsälä-Seuran [www-sivut](http://www.sivut): ks. yhteystiedot. Valmis tietopaketti eri kotiseutupoluista ja mahdollisuus kysyä opastuksia tarvittaessa.*

- *Mäntsälän kunnan www-sivut: matkailukohteet, muistomerkit, kylät, kartat*
- www.finna.fi - finna street

Mäntsälän kylät

Mäntsälässä on keskustan lisäksi parikymmentä kylää (Herman Onkimaa, Numminen, Ohkola, Hyökännummi, Arola-Jokelanseutu, Hirvihaara, Säöksjärvi, Soukkio, Sälinkää, Sulkava, Maitoinen, Olkinen, Nikinoja, Kaukalampi, Hautjärvi, Saari ja Levanto). Useassa kylässä on voimakas kyläkulttuuri ja niihin on kehkeytynyt omaa kulttuuritoimintaa (mm. mainitakseeseen Jokelanseudun Latoteatteri ja Ohkolan nuorisoseuran kulttuuritoiminta Öllymäen kesäteatteri ja Sirkus Sirius).

Kartanokylissä on kartanoiden tuomaa matkailu- ja kulttuuritoimintaa sekä vanhojen voimakkaimpien nuorisoseurojen ja kyläkoulujen ympärille on tullut vuosien myötä omaleimaista toimintaa.

Taide- ja kulttuurielämyksiä tarjoavia toimijoita

Taide- ja kulttuuritoimijat Mäntsälässä (ajantasaiset tiedot):

<https://www.mantsala.fi/kulttuuri>

Mäntsälässä tuottavat seurat, yhdistykset ja yrittäjät mm.

- Taitokeskus (käsityökeskus),
- Ohkolan nuorisoseura (kesäteatteri),
- Latoteatteri (kesäteatteri),
- Mäntsälän teatteri (ympärivuotista toimintaa, leiritoimintaa ja tapahtumia lapsille)
- Luovuudella lentoon
- Sirkus Sirius
- Danza Familia Academy
- Taideyhdistys (kaksi galleriaa),
- Pitäjätupa (Kotiseutuyhdistys Mäntsälä Seura),
- eri kulttuurimatkailupaikat (Keuda/Joulumaa, luontokohteet jne.),
- elokuvaesitykset yhteistyössä yrittäjän kanssa (StoryHill Cinema Mäntsälä),
- Mäntsälän suurlava (lavatanssit, teatteri ja muut tapahtumat),
- Kartanomatkot (kulttuurikohteet ja -retket),
- Kartanoseura (kulttuuritilaisuuksia ja -tapahtumia Sälinkäällä)
- Mäntsälän Musiikkiopisto (Porvoon Musiikkiopisto Mäntsälä)
- Keudan ammattioppilaitos/ Saaren kartano (mm. Joulumaa)
- Kulttuuriyhdistykset eri vuokratiloissa mm.
 - MäntsäläLive (elävän musiikin yhdistys),
 - Luovuudella lentoon (monialainen kulttuuriyhdistys),
 - Mäntsälän Harmonikat,
 - Mäntsälän tanhuajat,
 - Mäntsälän mieskuoro,
 - Viihdelaulajat.

Lisäksi kansalaistoiminnan yhdistyksistä useat yhdistykset tuottavat kulttuuritilaisuuksia: näistä mainiten mm. Sydänyhdistys (tanssit), Kansalliset Seniorit (kulttuurikerhot), Mäntsälän Retki (kulttuurikohteet), eläkejärjestöt, kylä- ja veteraani-yhdistykset.

Vakiintuneita kulttuurikasvatukseen liittyviä hyviä käytäntöjä

- kunnan kulttuuripalvelut
- kirjasto
- kansalaisopisto (opetus- ja harrastustoiminta, taiteen perusopetus)
- Porvoonseudun musiikkiopiston toimipiste Mäntsälässä (opetus- ja harrastustoiminta, taiteen perusopetus)
- museot: Sepänmäen museo (kunnan oma museo)
- Alikartano (valtion museo)
- Kirvun Pitäjämuseo (Kirvu-Säätiö ja Kirvun Pitäjäseura)

Kirjasto

Kouluilla ja kirjastolla on jo useiden vuosien ajan ollut sopimus siitä, miten yhteistyötä toteutetaan.

- Kirjasto tukee oppilaiden oppimista elämyksellisten virikkeiden tarjoamisen ja monilukutaidon kehittämisen kautta, painottaen näin kirjaston asemaa opetuksen kokemus- ja oppimisympäristönä.
- Kirjastovierailut tarjoavat tiedonhaun opastusta, kirjaston käytön harjoittelua, kirjavinkkauksia ja kirjailijavierailuja ja elämyksellisiä kirjastokokemuksia.
- Kirjastoauto tuo kirjastopalvelut säännöllisesti myös kyläkoulujen käyttöön. Kirjastoauton pysäkkivuorojen aikana toteutetaan sovitusti myös kirjaston ja koulun ohjelmallista yhteistyötä.
- Kirjaston mediakasvatusta on hahmotettu medialukutaidon neljän osa-alueen kautta: pääsy aineistoihin, sisältöjen analysointi ja arviointi sekä omien sisältöjen tuottaminen. Yläkoulujen oppilaille kirjastossa annettava ohjaus painottuu näistä kolmeen ensimmäiseen osa-alueeseen.

Tavoitteena on esitellä kirjaston tarjoamia ja verkossa olevia palveluja ja aineistoja niin, että oppilaiden tiedonhaku- ja tiedonhallintataidot lisääntyvät sekä myös painottaa kirjaston merkitystä monimuotoisena oppimisympäristönä. Koulujen toivotaan hyödyntävän kirjaston tiloja (Ehnroos-huone) oppilastöiden näyttelytiloina.

LUKUDIPLOMI

Kaikille alakoulun luokka-asteille on laadittu Herra Hirvi -lukudiplomilista, joiden avulla syvennetään oppilaiden lukutaitoa ja tekstityyppien hallintaa sekä herätellään ja ylläpidetään lukuinnostusta. Lukudiplomilistoja päivitetään tarpeen mukaan parin vuoden välein eikä niitä ole välttämätöntä noudattaa orjallisesti. Opettaja voi sallia listan ulkopuolisen kirjan, kunhan korvaava kirja kuuluu samaiseen kategoriaan.

Lukudiplomikirjoja voi varata kirjaston kautta omalle luokalle. Toimitus kyläkouluille hoidetaan kirjastoauton kautta.

LUOKILLE LAINATTAVISSA OLEVAT KIRJAPAKETIT

Kirjasto toimittaa alakoulujen luokille kirjapaketteja, joissa on koko luokalle riittävä määrä kirjoja yhteistä lukemista varten. Opettajat voivat varata ko. Paketteja kirjastosta, ja tarvittaessa kirjastoauto toimittaa valmiit kirjapaketit koululuokkien käyttöön.

KIRJASTOVIERAILUT

Kaikkien ohjattujen kirjastovierailujen toteutus sisältää opastusta kirjastossa toimimiseen sekä mediataitojen käsittelyä opettajan ja kirjastonhoitajan suunnitteleamalla tavalla. Sisältöinä ovat kirjavinkkaus ja siihen liittyvä vuorovaikutteinen ilmaisu ja eri teksti- ja mediatyyppien käyttö. Myös verkkoviestintää voidaan tarvittaessa käyttää. **Kirjasto tarjoaa kirjastovierailun ensimmäisille, kolmansille ja seitsemänsille luokille.** Resurssien salliessa myös muut luokka-asteet ovat tervetulleita. Opettajat voivat halutesaan ottaa suoraan yhteyttä kirjastoon ja tiedustella mahdollisuutta vierailuun.

DIGITAALINEN KOTISEUTUKOKOELMA

Kirjasto on digitoinut AVI:n rahoittamana hankkeena Mäntsälä-aiheista aineistoa vapaasti verkkoon kuntalaisten ja koululaisten tutkittavaksi. Aineisto löytyy osoitteesta <http://digi.kirjastot.fi/collections/show/51> ja se on jaoteltu seuraavasti:

- Ehnroosin kirjasto Mäntsälässä
- Keisarin Kalaasit Mäntsälässä
- Mäntsäläläisten arkea ennen ja nyt
- Mäntsälän kartanoiden ja tilojen historiaa
- Mäntsälän kirjaston historiaa
- Mäntsälän kirkon ja seurakunnan historiaa ja julkaisuja
- Mäntsälän koulujen historiaa ja julkaisuja
- Mäntsälän kunnan julkaisuja
- Mäntsälän kylistä
- Mäntsälän yhdistysten ja harrastusseurojen julkaisuja

Käsityökeskus

Käytännöt Taitokeskus Mäntsälä (Mäntsälän käsityökeskus): oppilasvierailut ja taitopajat

Pitäjäntupa

Käytännöt Mäntsälä-Seura: oppilasvierailut. Koululaisopastukset ja vierailut näyttelyissä mahdollista edelleen kaikille vuosiluokille mahdollisuuksien mukaan, mutta kulttuurikasvatussuunnitelmassa erityisesti 6 ja 8 luokille.

Kirvun Pitäjämuseo

Käytännöt Kirvun Pitäjämuseo – oppilasvierailut; Museo tarjoaa mahdollisuuden tutustua 1900-luvun alkuvuosikymmenien historiaan. Voidaan tutustuttaa lapset Suomen historiaan siltä osin kuin siihen liittyy Karjalan kannas, sodat Neuvostoliittoa vastaan ja kansalaisten evakuoiminen muualle Suomeen. Aiheeseen liittyy myös kirvulaisten ja muiden pitäjien evakkojen asuttaminen Mäntsälään ja muihin kuntiin. Museossa voi myös tutustuttaa vanhoihin työtapoihin, työkaluihin ja kodin tarvikkeisiin. Samalla voi käydä konkreettisesti läpi, miten ihmiset joutuivat sodan vuoksi jättämään suurimman

osan omaisuudesta taakseen. Erikoisesittelyjä voidaan järjestää mm. Kirvun Luonnonparantolasta.

Sepänmäen museo

Käytännöt: Oppilasvierailuja eri vuosiluokilta eri kouluista tehdään vuosittain koulukohdaisesti. Ryhmäytyspäiviä ja leirikoulupäiviä on koulut myös järjestäneet museoalueella. Lähinnä Hirvihaaran koulu on käyttänyt museota eri tavoin. Seitsemännen luokan tapahtumapäivä on mahdollista järjestää museoalueella. Museolla on myös jotkut opettajat järjestäneet useamman oppitunnin koulupäivän (historia, liikunta, musiikki, käsityö, jne). Museolla on olemassa koululaisille tarkoitettu tehtäväsarja kysymyksineen, jonka voi tehdä opastuksen ohessa. Museolla on järjestetty myös perinneleikkejä oppilaille. Järjestäjä: kunnan kulttuuri- ja museopalvelut.

Suunnitelma luokka-asteittain

1. luokka, 2. luokka, 3. luokka, 4. luokka, 5. luokka, 6. luokka, 7. luokka, 8. luokka, 9. luokka

1. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Sanataide ja kirjallisuus

Tavoitteena tutustua kirjastopalveluihin, oman kunnan kirjastoon ja sen tuottamiin elämyksiin. Kirjastosta toimitetaan koulunsa aloittavien oppilaiden koteihin Wilman kautta ilmoittautumiskortit sekä ohjeet kirjastokortin hankkimiseksi. Kirjastosta lähetetään myös opettajille esim. sähköpostitse lukuvuoden alussa kirjaston tietopaketti kirjaston käytöstä ja ohjeet lainauskortin hankkimista varten. Luokanopettaja tekee yhteistyötä huoltajien kanssa, jotta kaikille kunnan koulutulokkaille tilataan kirjastokortit.

Mitä sisältyy:

Opettajan varaama vierailu ja kuljetus kirjastoon. Kuljetukset toteutetaan koulukuljetusten vapaa-aikojä hyödyntäen (tilaukset: Mantra – tilauskuljetukset).

Järjestetään yhteistyössä:

Kirjasto järjestää elämyksellisen ja toiminnallisen tutustumisen 1.lk:n oppilaille. Kirjaston toiminta elämyksien tarjoajana ja oppimisympäristönä tulee monipuolisesti esiin.

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 1.lk:n oppilaat n. 300 lasta. Kuljetukset toteutetaan koulukuljetuksien vapaa-aikoilla koulukuljetusten sopimuksen puitteissa. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

2. LUOKKA

Tavoitteena tutustua kohtaan A tai B:

A) Suomalainen kulttuuriperintö

Linkit: mäntsäläläiset museot ja kulttuurikohteet ja/tai

B) Valokuvaus ja elokuvat

Elokuvat, käynti elokuvateatterissa
Valokuvanäyttelyt, käynti valokuvanäyttelyssä

Mitä sisältyy?

Kulttuuripalvelut koordinoivat vierailun. Opettaja ottaa yhteyttä kulttuuripalveluihin ja sopii vierailun ajankohdasta.

Järjestetään yhteistyössä, esim.:

MUSEOT

Alikartanon museo (ei pääsymaksua)

- Museo-opastukset, tapahtumallinen koulupäivä museoalueella
- Yhteystiedot: Museon p. 040-3145999, Museoapalvelut p. 040-3145214, Kulttuuriapalvelut p. 040-3145397

- Suositeltavat ajat: touko- ja elokuu

Kirvun museo (ei pääsy- eikä opastusmaksua)

- Museo-opastukset
- Suositeltavat ajat: kulttuuriviikko, muuten sopimuksen mukaan
- Yhteystiedot: Sirpa Suvanto, sirpa.suvanto(at)pp.inet.fi, p. 0404 715 1619

Sepänmäen käsityö museo (ei pääsymaksua)

- Museo-opastukset, tapahtumallinen koulupäivä museoalueella
- Yhteystiedot: Museon p. 040-3145929, Museopalvelut p. 040-3145214, Kulttuuri-palvelut p. 040-3145397
- Suositeltavat ajat: touko- ja elokuu

Kulttuurikohde Pitäjätupa (ei pääsymaksua)

- Yhteystiedot koululaisryhmäopastuksille: <http://www.mantsalaseura.fi/>
- Suositeltavat ajat: huhti-toukokuu ja elo-lokakuu

VALOKUVAUS

- Mäntsälän Taideyhdistys (ei pääsymaksua)
- valokuvanäyttelyt Mäntsälän kirjasto: valokuvanäyttelyt Ehnroos –salissa (ei pääsymaksua)
- Kunnantalon näyttelyt (ei pääsymaksua), palvelupiste ja kulttuuripalvelut, kunnan tapahtumakalenteri

ELOKUVAT paikallinen liikkuva elokuvateatteri, kunnantalon valtuustosali

- Cinema Mäntsälä (StoryHill Cinema)
- Elokuvaesitykset kunnantalolla tai tilauksesta muualla, esim. koululla
- www.storyhill.fi ja Facebook: Cinema Mäntsälä
- Hinnat: 6-8 €/oppilas

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 2.lk:n oppilaat n. 300 oppilasta. Kustannusarvio n. 3000 €, sis kuljetukset. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

3. LUOKKA

Tavoitteena tutustua esim.:

Sirkus ja/tai tanssi sekä kirjasto

Sirkusala

Paikallinen sirkusalan yhdistys Sirkus Sirius (Ohkola-Hyökännummi)

- Eri mahdollisuudet esityksistä tai muusta ohjelmasta heidän tarjouksensa mukaan
- Yhteystiedot: www.sirkussirius.fi
tai

Alan oppilaitokset

- Eri mahdollisuudet esityksistä tai muusta ohjelmasta heidän tarjouksensa mukaan
- Yhteys: Koulutuskeskus Salpaus (Lahti) www.salpaus.fi, email: salpaus(at)salpaus.fi

tai

Muut sirkusalan toimijat

tai

Tanssiala

- mahdollisuudet kysyä yhteistyötä mäntsäläläisistä tanssialan toimijoista, joita on mm. Tanssistudio yhdistys Tast ry, Danza Familia Academy, Mäntsälän tanhuaajat, Mäntsälän Suurlava, Mäntsälän kansalaisopisto, mahdollisesti kansalaistoiminnan yhdistykset jotka järjestävät tansseja ja tanssiesityksiä
- Yhteystietoja kunnan kotisivuilla www.mantsala.fi/kulttuuri ks. tanssi

KIRJASTO

Kaikki kolmannet luokat voivat vieraillla kirjastossa kerran lukuvuoden aikana. Ellei luokan vierailu kirjastolle ole mahdollista, kolmannet luokat saavat mahdollisuuksien mukaan kirjastonhoitajan vierailulle luokkaansa kirjastoauton mukana. Myös kirjastoautossa on mahdollisuus saada ohjattu kirjastoautoesittely oppilaille opettajan pyynnöstä. Vierailun sisältö sovitaan vierailuajan varaamisen yhteydessä opettajan ja kirjastonhoitajan kesken. Pääpaino on elämyksellisessä aineistovinkkauksessa (mm. kirjavinkkaukset), jonka lisäksi kirjastovierailulla tutustutaan kirjastoon ja kirjaston erilaisiin käyttömahdollisuuksiin, kuten verkkokirjastoon.

Mitä sisältyy?

Vierailu, esitys, muu

Järjestetään yhteistyössä:

Kulttuuripalvelut järjestää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (ks. vaihtoehdot) kulttuurikasvatussuunnitelman vuosikellon mukaisesti.

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 3. lk:n oppilaat n. 330 oppilasta.

Kustannukset n. 2000€. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

4. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Juhlat ja tapakulttuuri

Itsenäisyyspäivän vastaanotto –tilaisuus kaikille 4. lk. oppilaille

Mitä sisältyy?

Ennakkotehtävä, jatkotyöskentely

Järjestetään yhteistyössä:

ITSENÄISYYSPÄIVÄN JUHLA

- yhteistyössä kaikki koulut
- opetuspalvelut organisoit lukuvuosittain

Mahdollisia yhteistyötoimijoita:

PAIKALLISET KANSANMUSIIKIN TOIMIJAT

- Yhdistyksiä mm. Mäntsälän Tanhuajat, Mäntsälän Harmonikat
- Yksittäisiä muusikkoja, soittajia, tanssijoita ja kuoroja (esim. Viihdelaularit, Ellun Kamut)

MÄNTSÄLÄN MUSIIKKIOPISTO

- Mahdollisuudet tilata oppilaskonsertti (esim. konserttiohjelmat, itsenäisyyspäivän konsertti)
- Yhteystiedot: Mäntsälän Musiikkiopisto <https://www.porvoo.fi/musiikkiopiston-toimipisteet>

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 4. lk:n oppilaat n. 300 oppilasta. Kustannukset: Opetuspalvelut.

5. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Teatteri ja/tai Muotoilu ja kädenaidot (huomioidaan myös kestävä kehitys)

Esim. tutustuminen teatteripuvustukseen ja lavastukseen (huomioidaan myös kestävä kehitys)

ja/tai

Vierailu Teatterimuseossa

Mitä sisältyy?

Kulttuuripalvelut järjestää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kulttuurikasvatussuunnitelman vuosikellon mukaisesti.

Järjestetään yhteistyössä:

Yhteistyökumppanit:

TEATTERIT JA TEATTERIMUSEO

Mäntsälän teatteri

- mahdollisuudet
- Teatteri tukee opettajia ja oppilaita mm. lainaamalla varusteita ja rekvisiittaa, tarjoamalla opettajille ideoita työpajatoimintaan, ehdotuksia esiintyjistä ja kouluttajista,

sekä osallistuu mahdollisuuksien mukaan työpajoihin ohjaajan / vierailijan roolissa. Teatterista voi tiedustella yhteistyökumppania esimerkiksi museoseikkailuun, kirjaston lukuteatteriin tai muuhun yhteiseen tapahtumaan. Teatteri tarjoaa myös vuosittain kouluille tietoa teatterileiristä, jota Teatteri toivoo koulujen levittävän kotien tietoisuuteen.

- Yhteystiedot: mantsalan.teatteri@gmail.com, puheenjohtaja Leena Herlevi-Valtonen, puh. 050 365 8925

Ohkolan teatteri Öljymäki

- Mahdollisuus tutustua teatteritoimintaan
- Yhteystiedot: www.ohkolannuorisoseura.fi (Ohkolan teatteri)

Latoteatteri, Jokelanseudun Maaseutuseura

- Mahdollisuus tutustua teatteritoimintaan
- Yhteystiedot: www.latoteatteri.fi (<https://www.arola-jokelanseutu.fi/toimintakylalla/latoteatteri/>)

Muut teatterit

- Esim. Lahden teatteri ja Helsingin teatterit. Oppilaskäynneille suunniteltuja ohjelmia teatteriin tutustumiseen on olemassa.

Teatterimuseo

- Koululaisryhmät, opastukset ja työpajat, eri vaihtoehtoja 1-3 h/vierailu
- Yhteystiedot: <https://www.teatterimuseo.fi/fi/Tyopajat-ja-opastukset>

KANSALAIPOISTO

- Kädentaidot ja teatteri. Eri mahdollisuudet: käsityö, teatterityö ja -ohjaus
- Yhteystiedot www.mantsala.fi

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 5. lk:n oppilaat n. 300 oppilasta. N.3000€. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

6. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Rakennettu ympäristö

Esim. kartanot tutuksi: virtuaalisesti, vierailuna tai kartanokierroksena. Mahdollisuuksien mukaan kävellen tai pyöräillen kohteeseen. Linkki: [Kotiseutupolut](#)

ja/tai

Kansainvälisyys

Mitä sisältyy?

Opettajan toteuttama oman opetuksen yhteydessä.

Järjestetään yhteistyössä, esim.:

Mäntsälä-Seura (konsultointi tai oppaat)
Kartanomatkot (konsultointi tai opas mukana)
KIRJASTO - kirjaston digitoitu kotiseutukokoelma
<http://digi.kirjastot.fi/collections/show/51>

KOTISEUTUPOLUT Mäntsälä-Seura

- www.mantsalaseura.fi sivuilla valmis sähköinen tiedosto Mäntsälän kotiseutupuoluista, jotka toimivat ja opastavat itsenäiseen kulkemiseen ja tutustumiseen (ryhmien opastuksia mahdollista kysyä tarvittaessa)
- yhteystiedot www.mantsalaseura.fi sivuilla yhteystiedoissa/opastus koululaisryhmille

PITÄJÄNTUPA Mäntsälä-Seura

- Opastuksia ryhmille
- Erilaisia näyttelyjä taiteesta, historiasta, jne.
- Yhteystiedot www.mantsalaseura.fi (koululaisryhmät)

KARTANOMATKAT

- Maksullisia opastuksia
- Tietoa Mäntsälän eri kartanoista
- kartanomatkot@kartanomatkot.fi

KIRJASTO

- Digitaalinen kotiseutukokoelma, Mäntsälä-aiheista aineistoa
<https://www.mantsala.fi/kirjasto/kirjaston-digikokoelma>

MUISTAJA-museotietokanta

- MUISTAJAAN on tallennettu Mäntsälän vaiheisiin ja tapahtumiin liittyvää monipuolista kulttuurihistoriallista aineistoa, mm. valokuvia
<http://www.muistaja.fi/>

KULTTUURIPALVELUT

- Konsultointia ja lisätietoa retkijärjestelyihin
- Kopioitu lehtinen sopivista retkikohteista koululaisille: Matkailu-, kulttuuri-, ja liikuntapaikat
- Kunnan kulttuuripalvelut p. 040-3145 397, www.mantsala.fi / kulttuuri tai matkailu

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 6. lk:n oppilaat n. 300 oppilasta.

Kustannukset: ei varsinaisia kustannuksia. Tavoitteena on tutustua lähiympäristöön ja sen tarjoamaan kulttuuriin kävellen tai pyöräillen (kotiseutupolkujen kohteet tai muut kohteet).

7. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Media ja uudet kulttuurin alat

Turvallinen nettikäyttäytyminen ja sosiaalinen media, eri mediavälineet, monilukutaitoisuus

KIRJASTO: Seitsemäsluokkalaiset vierailevat ryhmittäin kirjastossa vähintään kerran lukuvuoden aikana. Tällä suunnitellulla käynnillä heitä opastetaan käyttämään Kirkes-kirjastojen tietokantaa. Samalla vierailulla oppilaita ohjataan tutustumaan eri tietolähteisiin sekä tiedon kriittiseen tarkasteluun. Oppilaille voidaan myös järjestää kirjavinkkauksia. Ohjauksen tarkempi sisältö suunnitellaan yhdessä opettajan kanssa.

Muotoilu ja kädentaidot, paikalliskulttuuri

Tutustutaan kädentaidon perinteisiin. Esim. paikallisessa käsityökeskuksessa kerrotaan Mäntsälän kansallispuvusta ja erilaisista perinnekäsityötavoista. Oppilailla on mahdollisuus osallistua käsityökeskuksen ohjattuun kädentaidon pajaan (tehdään esim. origamiä tai makrameekorua tms.). Käsityökeskuksen toimintaan tutustumalla voi oppilas löytää harrastusmahdollisuuksia ja kädentaidon alan myös ammattina.

Mitä sisältyy?

Vierailu kirjastoon ja/tai käsityökeskukseen ja muun opetuksen yhteydessä (opettaja varaa vierailun. Ei kuljetuskustannuksia.) Voidaan hyödyntää koulunuorisotyöntekijän palveluja.

Järjestetään yhteistyössä:

Kirjastopalvelut

Taitokeskus Mäntsälä

KÄDENTAI DOT JA KÄSITYÖ

Taitokeskus Mäntsälä (Mäntsälän käsityökeskus)

- Tilojen ja toiminnan esittelyt
- Pieni kädentaidon paja, askartelu- ja kädentyönä kaikki tekevät pienen käsityön (ilmainen - kierrätysmateriaaleista, mahdollisesti pieni materiaalmaksu muissa töissä)
- Näyttelyyn tutustuminen
- Tilauksena mahdollisuus ideoida muuta ohjelmaa ohjaajan kanssa
- Yhteystiedot: mantsala@taitouusimaa.fi
- Mäntsälän käsityökeskuksen uusi nimi on Taitokeskus Mäntsälä. Facebook: Mäntsälän käsityökeskus

Mikä on osallistuva oppilas kustannukset? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 7.lk:n oppilaat n. 260 oppilasta.

Kustannukset: 1000€. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

8. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Kulttuurienvälisyys (taidetestaajat)

Rakennettu ympäristö

Mäntsälän vanha kunnantalo: rakennettu ympäristö, kulttuuriperintö, paikalliskulttuuri, kuvataide, sanataide ja kirjallisuus. Vanhan kunnantalon avulla voidaan tutustua rakennetun ympäristön, kulttuuriperinnön ja paikalliskulttuurin merkitykseen. Sisätiloissa mahdollisuus tutustua kuvataiteisiin mm. valtuustosalin seinämaalausten avulla sekä eteisaulan kattomaalaus Pegasoksen johdattamana sanataiteisiin ja kirjallisuuteen. Kaikki maalaukset taidemaalari Hannes Malisto 1936. Vierailun yhteydessä voidaan kertoa yleisesti Mäntsälän kansalaisopiston toiminnasta ja merkityksestä paikkakunnalla.

Mäntsälän taide - taideyhdistys, taiteilijat, kohteet, muut näyttelyt.

Kulttuuriviikko: mm. näyttelyt, musiikki, konsertit, runomatineat, improvisaatio, eri kohteet.

Kulttuuriviikko on toukokuussa ja sen ohjelma on näkyvässä kunnan www-sivujen tapahtumakalenterissa, sekä painettuna ohjelmana ja paikallislehdessä julkaisuna.

Mitä sisältyy

Kulttuuripalvelut järjestää yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kulttuurikasvatussuunnitelman vuosikellon mukaisesti.

Järjestetään yhteistyössä:

Mäntsälän kansalaisopisto

Mäntsälän kirjasto kirjaston digitoitu kotiseutukokoelma

<http://digi.kirjastot.fi/collections/show/51>

Kulttuuriviikko/eri kulttuuritoimijat ja kulttuuripalvelut

Kolmas sektori

Muut kulttuuritoimijat

Valtakunnalliset projektit

TAIDE JA TAIDENÄYTTELYT MÄNTSÄLÄN TAIDEYHDISTYS

- Näyttelyajankohdat joka vuosi "Syysnäyttely" (loka-marraskuu) ja "Kevätnäyttely" (huhti-toukokuu) sekä kulttuuriviikon aikana eri näyttelyt,
- Retkikohde; luokkien vierailuja näyttelyissä muina ajankohtina
- ei pääsymaksuja (v. 2019)
- yhteystiedot: www.mantsalantaide.fi, facebook: Mäntsälän taideyhdistys

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ JA KULTTUURIPERINTÖ MÄNTSÄLÄ-SEURA

- mahdollisuudet vierailuihin, näyttelyihin ja muihin kulttuuritilaisuuksiin
- opastus koululaisryhmille, yhteystiedot: www.mantsalaseura.fi, facebook/ Mäntsälä-Seura

KANSALAISSOPISTO:

- rakennettu ympäristö ja kulttuuriohjelma
- yhteystiedot www.mantsala.fi

KULTTUURIVIIKKO

Monipuolinen ohjelma, viikko 17 (tai muu toukokuun viikko)

Ohjelman sisältö: kunnan tapahtumakalenteri kunnan sivuilla www.mantsala.fi ja painettu kalenteri painotusotteena sekä paikallisessa lehdessä.

Mukana paikalliset kulttuuriyhdistykset ja -toimijat, sekä ei paikallisia toimijoita

Lisätietoja: kunnan kulttuuripalvelut p. 040-3145 397

PAIKALLISKOHTEET

Kunnan kotisivuilla www.mantsala.fi. Katso vapaa-aika ja matkailu / museot ja matkailukohteet sekä muistomerkit

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 8.lk:n oppilaat n. 260 oppilasta. Kustannus n 8000€

Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.

9. LUOKKA

Tavoitteena tutustua:

Kulttuuriala ammattina

Vierailut

Vaihtoehtoiset teemat

musiikki, tanssi tai teatteri

Konsertti: vierailut ja käynnit (konserttikeskukset, musiikkitalo, paikalliset konsertit jne.)

Tanssi: paikalliset tanssialan yritykset, muut

Teatteri: paikalliset teatterit, muut teatterit

Mitä sisältyy?

Vierailu jossakin kohteessa tai kulttuurialan vierailu koulussa.

Järjestetään yhteistyössä:

Vapaa-aikapalvelut organisoi yhteistyössä koulujen kanssa kulttuurikasvatussuunnitelman vuosikellon mukaisesti.

Lähialueiden kulttuurialan oppilaitokset, yritykset, yhdistykset tms.

Mikä on osallistuva oppilas- tai luokkamäärä? Tarvitaanko kuljetuksia? Mitkä ovat arvioidut kustannukset?

Kunnan 9. lk:n oppilaat n. 260 oppilasta.

Kustannukset: kuljetukset 600-1500 €. Kustannukset: vapaa-aikapalvelut.